

Лігоненко Л.О., д.е.н., проф.,
професор кафедри менеджменту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
larisa.ligonenko@gmail.com

СИСТЕМА ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ЄВРОПЕЙСЬКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИСНОВКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

***Анотація.** Визначена практична актуальність та теоретична не розробленість проблематики формування системи інноваційного менеджменту в українських бізнес-організаціях. Викладені рекомендації європейського стандарту CEN/TS 16555-1:2013 "Innovation Management. Part 1: Innovation management system" щодо формування такої системи. Окреслені напрямки подальших дій для впровадження даних рекомендацій в діяльність українських бізнес-організацій.*

***Ключові слова:** менеджмент інновацій, стандарти з менеджменту інновацій, система інноваційного менеджменту*

Актуальність. Інноваційна діяльність будь-якої організації неможлива без цілеспрямованого і системного управлінського підходу з боку менеджерів. Для досягнення стійкого успіху на тривалу перспективу необхідно гарантувати стабільний потік інновацій, тому потрібно безперервно керувати всіма аспектами, що створюють можливість для інновацій на рівні організації.

Організацій, які запроваджують системне управління інноваціями мають суттєві переваги: прискорення росту, збільшення доходів і прибутку від інновацій; нове мислення і нові цінності для організації; отримання додаткових переваг в результаті кращого розуміння майбутніх ринкових потреб та можливостей; допомога в ідентифікації та зниженні ризиків; підвищення колективної креативності та інтелектуальної потенціалу організації; отримання додаткових переваг в результаті співпраці з партнерами в процесі інноваційної діяльності; мотивація залучення співробітників до діяльності організації та стимулювання роботи в команді, та, як наслідок, зростання цінності та конкурентноздатності організацій [1].

Як свідчать, динаміка розвитку, успішність та конкурентоспроможність українських підприємств, отримані результати інноваційної діяльності, належне управління інноваційним про-

цесом на рівні окремого підприємства ще є далеко недосконалим та потребує суттєвого покращення.

Постановка задачі (мета). Оцінити поточний стан теоретичного осмислення та представлення проблематики формування системи інноваційного менеджменту в україномовній учбовій та науковій літературі. Надати загальну характеристику європейського стандарту CEN/TS 16555-1:2013 "Innovation Management. Part 1: Innovation management system" щодо формування такої системи. Окреслити напрямки подальших дій для впровадження даних рекомендацій в діяльність українських бізнес-організацій.

Результати. Загальновідомим підходом до розкриття змісту інноваційного менеджменту, який поширений в багатьох підручниках, є системний підхід. Інноваційний менеджмент розглядають як ієрархічну, складну, багатокомпонентну, відкриту, адаптивну (здатну до самоорганізації, регулювання, саморозвитку), динамічну систему ймовірного характеру [2]. Складовими такої системи визначені забезпечувальна (інформаційна, ресурсна, методична, правова, екологічна), наукова (дослідження, розробки, юридичний захист інтелектуальної власності, випробування та контроль), керуюча (цілі, функції, методи, структура) та функціональні (персонал, техніко-технологічні фактори, фінанси та інвестиції, маркетинг інновацій) підсистеми. Запропоноване розкриття змісту поняття «система інноваційного менеджменту», є занадто теоретизованим, та не дає чіткого розуміння яким чином на рівні окремої бізнес-організації (підприємства) слід формувати таку систему, які її складові елементи та яким чином вони мають взаємодіяти між собою.

Не дає належної відповіді і наукова література. Результатом пошукового запиту «система інноваційного менеджменту» є тільки одна наукова стаття, присвячена питанню, що розглядається [3]. Проте задекларована в ній « інтегрована система інноваційного менеджменту», такою по суті не являється, вона включає до свого складу лише 4 групи взаємозв'язаних інструментів: пошукові (пошук ідей для інновацій) , функціональні (планування та керівництво інноваційною діяльністю), фінансові (внутрішні та зовнішні), інструменти комерціалізації. Визначені групи інструментів є, безумовно, цікавими та корисними, але організаційно-управлінського механізм їх системного використання залишився не висвітленим.

Європейське професійне товариство, розуміючи важливість належного управління інноваційними процесами на рівні окремих бізнес-організацій, прийшло до розуміння важливості стан-

дартизації систем менеджменту та менеджменту інновацій, зокрема. Підготовлені стандарти не є обов'язковими вимогами, вони носять лише рекомендаційний характер, є інструментом тиражування та популяризації досвіду кращих найуспішніших організацій.

Стандарт CEN/TS 16555-1:2013* "Інноваційний менеджмент. Частина 1. Система інноваційного менеджменту" (CEN/TS 16555-1:2013 "Innovation Management. Part 1: Innovation management system") [1] присвячений узагальненню досвіду провідних країн світу щодо впровадження, розвитку та супроводу базової інфраструктури для системи інноваційного менеджменту (інноваційний менеджмент, IMS).

Термін «система інноваційного менеджменту (IMS)» тлумачить в стандарті як «сукупність взаємозв'язаних або взаємодіючих елементів організації, необхідних для розробки політики та цілей в області інновацій, а також процесів досягнення поставлених цілей». Тобто система інноваційного менеджменту визнається сукупністю складових, передумов та заходів, які необхідні для створення інновацій на безперервній основі, тобто формування потоку інновацій. Зазначено, що потреба у формуванні такої системи існує в усіх без винятку організаціях, незалежно від сфери їх діяльності, типу та розміру, в тому числі особливо гострою вона є для малих та середніх підприємств.

Наголошується, що хоча IMS -система може бути налагоджена як автономна, для гарантування досягнення основних цілей інновацій бажано, щоб вона була інтегрованою в базовий функціонал та систему управління організацією. Загальна логіка IMS – системи відповідає структурі "PDCA" (Plan — Do — Check — Act; Плануй — Роби – Перевіряй- Дій), що дозволяє інтегрувати її з іншими стандартизованими системами менеджменту, зокрема ISO 9001, ISO 14001 тощо.

Ключовими елементами IMS- системи визнані : контекст організації; лідерство в управлінні інноваціями та стратегією; планування успіху інновацій; фактори, стимулюючі та сприяючі інноваціям; процес інноваційного менеджменту; оцінка ефективності функціонування IMS; вдосконалення IMS; методики інноваційного менеджменту. Рекомендації щодо змісту, процесів формування та функціонування використання кожного з визначених елементів IMS-системи представлену в Стандарті.

Висновки. Ознайомлення зі стандартом, усвідомлення його логіки та змісту дозволяє рекомендувати ширше використовувати цей документ в учбовій та науковій діяльності. Це потребує, поперше, уточнення змісту дисципліни «Менеджмент інновацій »

та списку рекомендованої літератури. По-друге, науковцям України слід більш активно долучитися до роботи по розробці національних стандартів з інноваційного менеджменту. Це може передбачати: професійний (з врахуванням предметної царини) переклад його на українську мову та прийняття його як національного, уточнення та доповнення окремих положення європейського стандарту, виходячи з передового досвіду провідних українських підприємств, підготовку коментарів-роз'яснень до стандарту, сприяння впровадженню положень стандарту в процесі співробітництва з українськими підприємствами, перш за все малими та середніми. Усі ці можливості передбачені Законом України «Про стандартизацію» [4].

Список використаних джерел

1. CEN/TS 16555-1:2013 "Innovation Management. Part 1: Innovation management system" Режим доступа: <https://infostore.saiglobal.com/preview/is/en/2013/s.r.cen-ts16555-1-2013.pdf?sku=1641670>
2. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту : магістерський курс : підручник / за ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. — Суми : Університетська книга, 2014. — 850 с. Доступно з <http://pidruchniki.com/73254/investuvannya/sutnist_zmist_innovatsiynogo_menedzhmentu>
3. Панченко Є. Г. Сучасна система інноваційного менеджменту транснаціональних корпорацій / Є. Г. Панченко, М. Є. Кір'якова // Актуальні проблеми економіки. — 2013. — № 7. — С. 104–109. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2013_7_14
4. Закон України «Про стандартизацію» // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>

Ligonenko L.O. , Prof., Ph.D. in Economics,
Professor of the Management Department
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
larisa.ligonenko@gmail.com

SYSTEM OF INNOVATIONAL MANAGEMENT: EUROPEAN RECOMMENDATIONS AND CONCLUSIONS FOR UKRAINE

***Abstract.** The practical relevance and theoretical undevelopment of the problems of the innovative management formation system in Ukrainian*

business organizations is defined. The recommendations of the European Standard CEN/TS 16555-1: 2013 " Innovation Management. Part 1: Innovation management system " in relation to the formation of such a system. The directions of further actions for the implementation of these recommendations in the activities of Ukrainian business organizations are outlined.

Keywords: *Innovation Management, Innovation Management Standards, Innovation Management System*

Manvelidze R. Ph.D of Economics
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia
Manvelidze.revaz@bsu.edu.ge

Tsetskhladze L. Ph.D of Business Administration
Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia
cecxladze.leila@bsu.edu.ge

INNOVATIVE BUSINESS: DEVELOPMENT, STRATEGY, PROSPECTS

Resume: *Innovations are considered as one of the most important element of the economy under the modern rapidly-changing conditions of economy. In this regard, the innovative potential of small business is notable and after its realizations, society's progress is achieved.*

The advantages of innovative development is recognized and tested in foreign countries, long-term strategies of innovative development are worked out. In the article, the necessity of development of innovative entrepreneurship is justified and the measures of its achievements are discussed.

Key words: *Innovations, innovative potential, strategy, government policy.*

Introduction: In modern conditions, innovations are considered as one of the main element on both, national and international level as well. It's preferential to choose such innovative way of development, which change and increase the structure of the whole GDP and increase the level of technologies.